

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סו.

עין משפט גר מצוה

לד א מיי פ"ה מהל' שנת
ה'ו א סנה לזון סה
טושי"ע אי"ח א"י שנה טשי"ף
י:
לה ב מיי פ"ה מהל' כלס
הלס: ד:

רבינו גרשום

יאינה מקבלת טומאה
במקומו. דלאו כלי
הוא דכרקע דמי: חייב
שחט. משום דחולש דבר
המחויב: והכמים אומרי'
אינה כרקע וכו'. והשוא
משמע דלא ר' אליעזר היא
דהו בריתא קתני גבי צינור
חקקו ולבסוף קבעו פוסל
את המקוה דלא כרקע
דמי. ולא רבנן היא דאמר
אינה כרקע וברייתא קתני
קבעו ולבסוף חקקו אינו
פוסל את המקוה אלמא
(דלאו) כרקע דמי: ה"ה
טעם דר' אליעזר. דחשיב
ליה כרקע משום דכתי'
ויבטל אותה ביערת הדבש.
מה ענין טבילה אצל יער
אלא מה יער כו'. אבל
לענין צינור כברייתא ס"ל.
רבנן לית להו האי דרשה
דר' אליעזר להכי קסברי
דכל ששה אינה כרקע אבל
בצינור כברייתא סביא
להו: דף של נחתומים.
סבר שמתקין על גביו
הלחם: ר' אליעזר מטהר.
דלא קא מקבל טומאה
הויאל דקבעו כרקע דמי:
מני ברייתא דצינור: אי
ר' אליעזר אפילו חקקו.
ובסוף חקקו וליבסוף קבעו לא
ליפסל כרקע דמי דקתני
הכא דף של נחתומים
א"ר: דתקנו קודם וקבעו
בכותל ר' אליעזר מטהר
דכותל כמחויב: ואי רבנן
אפי' קבעו לצינור ולבסוף
חקקו נמי לפסול דתורת
כלי עליו דכי היכי דאמר
הכא בין קבעו לרף בכותל
ולבסוף חקקו בכותל עצמו
ובין תקנו בתחלה ולבסוף
קבעו כל ששה מטמא
דלאו ככותל דמי הכי נמי
אפי' קבעו ולבסוף חקקו
ליפסל: לעולם ר' אליעזר
ושאני פשוטי כלי עץ.
לדית להו ביה קבול כגון
דף: דטומאה דרבנן. כלומר
מדרבנן מקבלת טומאה
ולא מדאורייתא ומשום
הכי מטהר אפי' כי תקנו
ולבסוף קבעו. אבל גבי
מס שואבים דאורייתא
דאי פסול הוא. ומקשי'
לר' אליעזר מכלל דשואבין
דאורייתא: כלומר מיס
שואבין שפסול את המקוה

[ומקבלת טומאה במקומה]. ו"ה" מה טעם נקט גבי טומאה
צמקוה דלץ חילוק בין צמקוה בין שלא צמקוה
דהא לאו מחוברת היא ואומר ר"ה דשלא צמקוה מקבלת טומאה כיון
דמטלטלין אותה ממקום למקום ודמי לשאר כלים שבצית וגזרו בה:
רבנן טומאה דלמא אחי לאחולופי:

ושאני פשוטי כלי עץ דרבנן
וא"ת דצדקן דחמו
למדרכות איכא טומאה דאורייתא
דכל המטמא מדרם מטמא טמא מת
ק"ו מפנין קטנים כדאמרינן בפירק
כ"ד הרג"ל (כ"ק דף טה:). ובפירק על
אלו מומין (בבבב דף לה). נמי פריך
ואין לו תוך צכלי עשק מדאורייתא
בר קבולי טומאה הוא והא דומיא דלא
צעינן ומשני צדקן דחמו למדרם ואי
צשאר פשוטי כלי עץ דלא חזו למדרם
הנהו אפי' מדרבנן לא מקבלי טומאה
כדמוכח בר"ש חולין (דף ג. וסג ד"ה הגון)
דאמר הכל שחטין ואפי' טמא צמקוה
היא טמא דאשמי צמאי כו' ומשני
גון שדק קרוימתי של קנה ושחט
בה ואי מקבלי טומאה מדרבנן מאי
משני וכ"ת ה"ה דלמא עבדה כעין
כלי דעל כרחק איירי דעבדה כעין כלי
צכלי כדאמר' בהסוד (מנחות דף טז:
צמסכת כלים (כ"ב מ"ה) ומיייתי לה
צכ"ק דשבת (דף טו. וסג) כלי עץ (א)
וכלי עשם וכלי זכוכית פשוטיהם וטהורים
ומקבליהם טמאים ועל כרחק
טהורים אפילו מדרבנן דכלי זכוכית
אפילו מקבליהם ליכא טומאה אלא
מדרבנן כדאמרינן צמסכת שבת (סג)
למא טומאה אפילו מדרבנן לא קיימא
הכי אלא מוקי לה ביה עץ של מתכת
ויש מפרשים צדק של נחתומין אע"פ
שהוא פשוטי כלי עץ מקבל טומאה
מדרבנן כיון שהוא משמש אדם ואת
משמשי אדם דררש צמ"ב צפרשת ויהי
ציום השמיני כלי (א) יכול אפילו הסולם
הקולב כו' ת"ל כלי עץ ולא כל כלי עץ
יכול שחטין את השולחן ואת הטבולא
ואת הדובצקי ת"ל כל כלי עץ ריבנה ומה
ראית לרבות את אלו כו' ת"ל שק מ"ק
שהוא משמש אדם ואת משמשי אדם חף
אני ארצה את השולחן כו' ועל כרחק
לכעלה לחון למדרם מדלא נקט מטה
כסא וספסל והוה ליה לרבוניהו מקראי
דמשכב ומושב וצאין להם בית קבול (א)
איירי מדלא קאמר מה שק מיטלטל מלא
וריקס אלמא מקבלי טומאה ואע"ג
דמפיק להו מקרא לא הוי אלא אסמכתא
כמו כמה דרשות דמ"ב ובספרי
דלא הוי אלא אסמכתא וכן משמע
צפרק שתי הלחם (מנחות דף טז:
א"ר יוחנן לדברי האומר מסגרתו
למטה היא פירוש למטה צרגלי השולחן
ולא בשולחן עצל המתהפכת
טמאה פירוש דררשין השולחן הטהור
מכלל שהוא טמא לצברי
האומר מסגרתו למטה היא
המתהפכת תיבועי דהא דשולחן של
מקדש מקבל טומאה לפי שהיא לו
בית קבול אבל טבולא המתהפכת
שאין לה בית קבול תיבועי ואי
דרשה גמורה היא (א) דמ"ב אכתי
מיפוק ליה מקרא דהתם אלא ודאי
אסמכתא היא וצטבולא המתהפכת
מספיק ליה אי מקבולא טומאה
מדאורייתא כדפירש הקונט' התם
משום דעדיפא משאר פשוטי כלי עץ
לפי שראי להשתמש בה משני
לדדין ולמאן דאמר למטה היתה
טמא מדכתיב הסוד:

מב"ל דשאיבה דאורייתא. רשב"ם ור"ת מפרשי
דכיון שאזוב הוי דאורייתא¹ ומציאם
ראיה מדתניא צמ"ב צפרשת ויהי ציום
השמיני מקוה מיס יהיה טהור יכול
מילא צכתא ועשה מקוה צבתלה
יהא

פוסלין את המקוה מן התורה כדתניא צמ"ב
(א) יכול מילא מיס על כפיו ועשה
מקוה צבתלה יהא טהור ת"ל מעין
(ויקרא יא) מה מעין צידי שמים חף
מקוה צידי שמים התם מודי ר"א
דפסול מקוה דמשום קציעותו צקרקה
לא צטיל מנייה תורת כלי דמעיקרא
ומיהו לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ
אפי' מדרבנן חוץ מאותן הראוין למדרם
וכדנתן צמס' נדה (דף טט.) כל המיטמא
מדרם מיטמא טמא מת ובמסקנא
נמי מוקמינן לה צדק של מתכת: ומה
תם גמ' מכלל שאיבה דאורייתא. דמדקא
משני היס צמעינן צברייתא דלעיל צכפסול
שאבה דאורייתא מייירי והלא
מדרבנן הוה כדאמר' צמסכת יצמות
(דף טז:) שאם היה מקוה מ' סאה ונתן
סאה שאזובין ונטל סאה כשר עד כמה
רבי יוחנן אמר עד רובו והיינו טעמא
דמדאורייתא הוה צעינן מקוה ממס
מכונסין לצתלה צלל שאיבה דאיתקש
למעין כדפרישתי לעיל ואפילו נפלו
צתר הכי שאזובין צטלו צרובה א"ר
קמא קמא צטיל ונעיל נמי גבי צינור
המקוה היה עשוי כצד הונו ואח"כ
קבעו שם צינור דקתני פוסל את
המקוה מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא
הלכך פסולא מדרבנן הוה: ועוד. אפילו
אם תמלא לומר דאחמירו ציה רבנן כשל
תורה הכא גבי דף נמי צדאורייתא
מייירי דצדק של מתכת מייירי דצדק
של טומאה מן התורה צצלנמא עץ
אחשק לשק [דכתיב] כלי עץ או צגד
או עור או שק (ויקרא יט) מה שק
מיטלטל מלא וריקן הוה אף כלי עץ
כו' אבל כלי מתכת צפרשת מדין הוה
[דכתיב] (צמדכר לה) אף את הוצה וגו'
ולא אחשק לשק. ואכתי דלא כרבי
אליעזר היה הוה אשקולא מדין הוה אף
מייירי דצדק של טומאה כלי עץ
ית ליה טומאה כלל הלכך אוקמה
צדק של מתכת: אלא

ופלוגי דדיינין צצמקוס פלוגי שכל
חוב שיש לי אכל פלוגי שאגנו כ"ו
שארנה והדיינין חותמין עליו למטה
או העדים והלכך משמך שטרומיו
צצ"ד לגבותן ואיזה לא קבצי לא
קרינא ציה לא יגוסה דדיינין קמנבו
ליה והפקר צ"ד הפקר וה"ה כשיש לו
רקע ללוח דמי כאלו יש למלוח משכון
שיוכלו חכמים לתקן כדי שלא יהו
נראין עוקרין צדכר מן המורה
התקינו כן נראה הטעם צעייני.
ומרבי אקני ז"ל צ"ה שיעמי
דייניו טעמא דסתם לוח אין רגילין
להלוותו אלא א"כ יש לו רקע להשתעבד
למלוח וצמילתא דשיכח תקינו רבנן
אבל צשאין לו רקע מילתא דלא
שכיחא היא ולא תקינו רבנן צפריצבול.
ואתה רבי אליעזר למימר דאם יש
ללוח כוורת צצורים כותצין צפריצבול
דסד"א אע"ג דהרי היא כרקע לשאר
צצרים לגבי הך תקנה לא שכיחא
רקע דלא סמכא דעמיה דמלוה
עילויה הואיל ויכולין לטלטלה כמ"ל:
ואינה מקבלת טומאה זו הכוורת
צצמקוה דכיון דמחוברת היא לרקע
ואתה יאה מתורת כלי וגם הדבש
צצמחיה אינו מקבל טומאה

בצטל לגבי כוורת. ודוקא צצמקוה
אבל אם נטלה משם או מקבל הדבש
טומאה כמאן דאמר (א) צפרק המוכר
את הספינה דלא צעיי חכמינה דלא צעיי
מחשבה דאכתי מוקי דמצינן רבנן
הכא גבי טומאה למיחני צצמקוה
וה"ה לכל הך מיני: והוודה ממנה.
כשהיא צצמקוה דייניו מקוס גידולו של
צדב ציב צחטא כחולש מן הרקע.
אלמא לר' אליעזר חקקו וצצקו קבעו
משום דלמה וצרייתא דלעיל דלא
כרבי אליעזר היא ומיחו הך רבנן
היא: אינה קרקע. (א) משום
דחיצור צצרקה לא צטיל תורת כלי
מינה ומקבלת טומאה צצמקוה
וגם הדבש דלא צעיי מחשבה כדתניא
לקמן בהמוכר את הספינה [פ:] ה"ה
הפס אמר רבי אלעזר מאי טעמא דר"א.
דחשיב לכוורת צצורים כמחזור
דכתיב ויטבול אותה ציערת הדבש
צציהונן חכיב וצדב צצמקוס גידולו
מייירי (א) וקרי ליה יער והלכך חשיב
ליה מחזור וצ"ה אין הכוורת מחוברת
ממש צצצקה אבל גבי צינור שחקקו
ולבסוף קבעו מודי ר"ה דחשיב כלי ופסול
מקוה דקתני צצרייתא ואכתי לא
דעיינן הי ניהו ר"ה דלית ליה הך צצרייתא:
דף של נחתומין. נטר רחב לערוך
עליו וללוש את הפת. ולי נראה הוה
דף שקבעו צכותל ליתן עליו את הפת
למכור כעין שעושין פלטרין שלנו
צכותל צצתיחן נצמחן. ולקמן (ע"ז)
מוקי צדק של מתכת דפשוטיהו
טמאין: רבי אליעזר מטהר. דכל המחובר
צצצקה הרי הוה כרקע: והכמים
טעמאין. דלא צטיל לגבי צצקה. ומתיקן
הדין שמתקנין אותו לכוון הוה צצמקוס
חתיקת האינור דתיקון משך
שקעו וצמל טומאה. ומדלא קמפליג
צין תקנו ולצצקו קבעו וצין קבעו
ולבסוף חקקו הוה אלא רבצי אליעזר הכל
טהור לא שנה חקקו ולצצקו קבעו
לא שנה קבעו ולצצקו חקקו ולרבנן
הכל טמא. אלמא ההיא צצרייתא
לצינור דלעיל צכפסול שזאיב וצין
קבעו ולצצקו חקקו וצין חקקו
ולצצקו קבעו לא רבנן ולא רבי אליעזר
דאי ר"ה אפי' חקקו ולצצקו קבעו
היה לו להכשיר ואי רבנן אפילו קבעו
ולצצקו חקקו נמי יפסול את המקוה:
לעולם רבי אליעזר. קבירא ליה
צצרייתא לצינור שחקקו ולצצקו קבעו
אכתי כלי הוה ולא צטיל לגבי
צצקה ופסול את המקוה והכא גבי
דף היינו טעמא דר' אליעזר דמטהר
ליה אפילו צצתקנו ולצצקו קבעו
דשאני פשוטי כלי עץ כגון הדי
דף דאפי' קודם שקבעו אין לו
טומאה אלא מדרבנן והלכך צצקבעו
מיקל ר' אליעזר אבל לעיל גבי
צינור שמים שאזובים פוסלין את
המקוה מן התורה כדתניא צמ"ב
(א) יכול מילא מיס על כפיו ועשה
מקוה צבתלה יהא טהור ת"ל מעין
(ויקרא יא) מה מעין צידי שמים חף
מקוה צידי שמים התם מודי ר"א
דפסול מקוה דמשום קציעותו צקרקה
לא צטיל מנייה תורת כלי דמעיקרא
ומיהו לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ
אפי' מדרבנן חוץ מאותן הראוין למדרם
וכדנתן צמס' נדה (דף טט.) כל המיטמא
מדרם מיטמא טמא מת ובמסקנא
נמי מוקמינן לה צדק של מתכת: ומה
תם גמ' מכלל שאיבה דאורייתא. דמדקא
משני היס צמעינן צברייתא דלעיל צכפסול
שאבה דאורייתא מייירי והלא
מדרבנן הוה כדאמר' צמסכת יצמות
(דף טז:) שאם היה מקוה מ' סאה ונתן
סאה שאזובין ונטל סאה כשר עד כמה
רבי יוחנן אמר עד רובו והיינו טעמא
דמדאורייתא הוה צעינן מקוה ממס
מכונסין לצתלה צלל שאיבה דאיתקש
למעין כדפרישתי לעיל ואפילו נפלו
צתר הכי שאזובין צטלו צרובה א"ר
קמא קמא צטיל ונעיל נמי גבי צינור
המקוה היה עשוי כצד הונו ואח"כ
קבעו שם צינור דקתני פוסל את
המקוה מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא
הלכך פסולא מדרבנן הוה: ועוד. אפילו
אם תמלא לומר דאחמירו ציה רבנן כשל
תורה הכא גבי דף נמי צדאורייתא
מייירי דצדק של מתכת מייירי דצדק
של טומאה מן התורה צצלנמא עץ
אחשק לשק [דכתיב] כלי עץ או צגד
או עור או שק (ויקרא יט) מה שק
מיטלטל מלא וריקן הוה אף כלי עץ
כו' אבל כלי מתכת צפרשת מדין הוה
[דכתיב] (צמדכר לה) אף את הוצה וגו'
ולא אחשק לשק. ואכתי דלא כרבי
אליעזר היה הוה אשקולא מדין הוה אף
מייירי דצדק של טומאה כלי עץ
ית ליה טומאה כלל הלכך אוקמה
צדק של מתכת:

(א) שנת לה. לקמן פ: ע"ט.
(ב) כלים פט"ו מ"ב.
(ג) וצצרים טו. (ד) נכתי'
(ה) וצצרים טו. (ו) ד"ה אלף על
גיטין ו'. ד"ה אלף על
הקרקע. (ז) ושמיני פרה
(ח) ומלאן שזין לע"ז.
(ט) וצ"ל קבעין. (י) ז"ל ואינה
מקבלת. עי"כ ע"י קובץ
שעירוס אוח רפה.

תורה אור השלם

1 ויזנתן לא שמת בהשבע
אביו את הנה ושחלו את
קצה המטה אשר בידו
ויבטל אותה ביערת הדבש
וקשבו דין פו ואתרוהו
עניו: שמואל א ד כו

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה (בדק
הקדוס) הרי הוא כרקע וכי
לא שזין לא יגוס כדבבוי
ועומד הוא שכל מה
שיוכל: (ב) ד"ה ואינה וכו'
צפרק המוכר. ניב צדק פ
ע"ז: (ג) ד"ה אינה כרקע
דמשום: (ד) ד"ה הי"ג וכו'
מייירי וקא קרי ליה:
(ה) תו"ט ד"ה ושחטו וכו'
ען וכלי עור וכל נפש:
(ו) בא"ד ציום השמיני כלי
עץ וכו' וכו' מ"ל מכל כלי
עץ: (ז) בא"ד ונחין להם בית
קבול נמי איירי וכו' דא"ר
יומן: (ח) בא"ד דרשה
גמורה: (א) ההיא דלמית
ההיא אמאי קבעי:

מוסף תוספות

א. ומה פכין קטנים
שטהורים בוב טמאים כמות
מפץ שטמא בוב אדם דין
שטמא כמות. וכן.
ג. וסיכבה בחיצי צורים
כשהו בפ"ק סוכה (יב):
ואי מקבלי טומאה אפי'
מדרבנן. הרי פסילי לסיכין.
דמו' מנחות ו': ג. ושיק
דרשה דררשין למה עין
מטלטלין מלא וריקן. מוס'
ציעויין לא. ד. היינו נמי
דאמרין מעיקרא שאני
פשוטי כלי עץ דרבנן.
כלומר מטמא'כ בצהורה
שהיא פסולה דאורייתא
וכי' [ן]מתנה תלפומא
ואי כיון דקתני פוסל
את המקוה מכלל דהוה
מקוה מעיקרא ויכין
שכן אינו נפסל אלא
מדרבנן. וי'